

Asia: VN/9365/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa esityksestä yleisesti?

Suomen Laivanpäälystöliitto ry suhtautuu varauksella esitykseen työttömyysturvaseuraamusten kiristämisestä. Vaikka tavoitteena on työllisyyden parantaminen, keinot, joilla siihen pyritään, kohdistavat vastuun yksilöihin tilanteessa, jossa työllistymisen edellytykset ovat monin paikoin puutteelliset. Esityksen lähtökohta on yksipuolinen ja jättää huomiotta sen, että työmarkkinoilla esiintyy rakenteellisia ongelmia, kuten alueellista työttömyyttä ja työn ja työnhakijoiden kohtaanto-ongelmia. Työttömyyden lisääntyminen ei ole seurausta työnhakijoiden passiivisuudesta vaan pikemminkin palvelujärjestelmän tehottomuudesta ja työpaikkojen riittämättömyydestä.

Merenkulun näkökulmasta on tärkeää huomioida alan kausiluonteisuus ja kansainvälisesti säädelty toimintaympäristö. Meriliikenteessä esiintyy vuodenaikojen ja liikennejärjestelyiden mukaan vaihtelevia työsuhteiden katkoksia ja työttömyysjaksoja, joihin työntekijällä ei ole aina mahdollisuutta itse vaikuttaa. Esityksessä ehdotettu kiristetty seuraamusjärjestelmä ei huomioi näitä realiteetteja, vaan lisää epävarmuutta työnhakijan asemassa. Tilanteissa, joissa työhön paluu riippuu laivan liikennöintikaudesta tai reittimuutoksista, pelkästään työnhakijan aktiivisuuden tarkastelu ei anna oikeaa kuvaa hänen työllistymisedellytyksistään.

Suomen Laivanpäälystöliitto ry katsoo, että esitys nojaa oletukseen, jonka mukaan työnhakijat eivät olisi riittävän aktiivisia. Tälle oletukselle ei kuitenkaan ole riittävää näyttöä, ja kansainväliset tutkimukset osoittavat, että sanktiopainotteinen järjestelmä ei edistä kestäväää työllistymistä. Päinvastoin se voi johtaa siihen, että työhön siirrytään kiireellä ja heikoin ehdoin, mikä ei ole kenenkään etu. Työnhakijoiden rankaiseminen ei ratkaise ongelmia, jos julkiset työvoimapalvelut eivät pysty tarjoamaan yksilöllistä ja toimivaa tukea tai jos työn tarjonta on rajallista.

Merenkulku on Suomen huoltovarmuuden kannalta kriittinen toimiala. Valtaosa Suomen tuonnista ja viennistä kulkee meriteitse, ja erityisesti nykyisessä turvallisuuspoliittisesti epävarmassa Itämeren toimintaympäristössä on olennaista turvata kotimaisen, osaavan miehistön saatavuus.

Työttömyysturvajärjestelmän tulee siksi tukea alan vetovoimaa, ei heikentää sitä. Kausivaihteluun liittyvä ansioiden epävarmuus on jo nykyisellään tekijä, joka vähentää alan houkuttelevuutta uusien työntekijöiden silmissä. Mikäli järjestelmä kohtelee tällaisessa asemassa olevia työnhakijoita epäoikeudenmukaisesti ja rankaisevasti, vaarana on, että alalle hakeutuu entistä harvempi.

Suomen Laivanpäälystöliitto ry katsoo, että esityksen mukaiset muutokset eivät tue työllisyyspolitiikan pitkäjänteisiä tavoitteita. Työnhakijoiden omaa vastuuta voidaan korostaa vain, jos samalla varmistetaan laadukkaat palvelut, aidosti tarjolla olevat työpaikat ja kohtuullinen turva työttömyyden ajaksi. Nyt ehdotetut muutokset uhkaavat lisätä epävarmuutta, heikentää oikeusturvaa ja kohdistaa suhteetonta painetta työnhakijoihin ilman, että todellisia mahdollisuuksia työllistymiseen parannetaan. Liitto kehottaa luopumaan esityksen edistämisestä nykyisessä muodossaan ja suosittaa sen sijaan kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa, jossa työnhakijoiden tukeminen asetetaan etusijalle.

2. Onko teillä lausuttavaa säädösehdotuksesta ja sen perusteluista?

-

3. Onko teillä lausuttavaa esityksen vaikutusarvioista?

-

4. Tulisiko työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n soveltamisalaa laajentaa uusiin työnhakijaa etuuden saamisen edellytyksenä velvoittaviin toimiin? Mitä nämä toimet olisivat ja miksi velvoittavuutta tulisi laajentaa niihin? Jos mahdollista, esittäkää myös arvio mahdollisen laajennuksen vaikutuksista.

-

Kankainen Susanna
Suomen Laivanpäälystöliitto ry